

Pierwszy turbozespół elektrowni wodnej na Wiśle — uruchomiony

W tych dniach rozpoczął pracę pierwszy z dwóch turbozespółów elektrowni wodnej budowanej na Wiśle w miejscowości Przewóz koło Nowej Huty.

Elektrownia na Wiśle, której siłę napędową stanowią potężny strumień wody, uzyskany w wyniku uregulowania koryta rzeki i wybudowania śluzy i jazów, jest pierwszą z zespołu siłowni wodnych, jakie mają powstać w najbliższych latach w górnym biegu Wisły.

Większość urządzeń, jak nowoczesne turbiny i generatory, otrzymaliśmy z Austrii. Resztę wyposażenia elektrowni wykonały i dostarczyli zakłady krajowe.

Przy montażu skomplikowanych urządzeń zakładu wyróżnili się zespoły stalinogrodzkiego przedsiębiorstwa „Elektrobudowa”, pracujące pod kierunkiem Alojzego Kiećka oraz Teofila Wernera.

N. S. Chruszczow przyjął amerykańskich dziennikarzy

MOSKWA (PAP). — Dnia 5 bm. pierwszy Sekretarz KC KPZR N. S. Chruszczow przyjął dziennikarzy amerykańskich: Hearsta, Kingsbury Smitha i Conniffa oraz odbył z nimi długą rozmowę.

10-lecie „Dziennika Zachodniego“

Wydany w dniu 5 lutego br. kolejnym 3406 numerem śląska gazeta „Dziennik Zachodni” rozpoczęła drugie dziesięciolecie istnienia.

Z okazji dziesięciolecia istnienia gazety, zespół redakcyjny otrzymał wiele depech z gratulacjami i życzeniami. Za służbę pracownicy „Dziennika Zachodniego” wyróżnieni zostali odznaczeniami państwowymi.

Urok Budapesztu

Na zdjęciu: widok na miasto. Po lewej — baszta rubacka na zamku Buda.

Fot. — CAF



Na posiedzeniu rządu japońskiego oficjalnie przyjęto radziecką propozycję wszczęcia rokowań na temat normalizacji stosunków między obu państwami

Sprawę pertraktacji powierzono ministrowi Szigemitsu

Jak donoszą z Tokio, w dniu 4 bm. odbyło się posiedzenie rządu japońskiego, na którym powzięto decyzję o rozpoczęciu ze Związkiem Radzieckim rokowań w sprawie nawiazania stosunków dyplomatycznych.

Jak pisał japoński minister spraw zagranicznych, rząd oficjalnie postanowił przyjąć radziecką propozycję wszczęcia rokowań na temat normalizacji stosunków japońsko-radzieckich. Postanowiono równocześnie, że wszystkim szczegółom związanym z rokowaniami zajmie się minister spraw zagranicznych Szigemitsu.

Natychmiast po posiedzeniu rządu odbyła się narada kierownictwa rządzącej partii demokratycznej. Na naradzie przemawiał w imieniu rządu sekretarz generalny rady ministrów Nemoto, wyjaśniając sens uchwały rządu. Na naradzie zaprobowano decyzję rządu i postanowiono — jak podaje korespondent Reutera — „podręć w

Opłata pocztowa uliszczona ryczałtem

Dziś 8 stron

Cena wraz z „PANORAMĄ” 30 gr

ŁÓDZKI EXPRESS

ilustrowany

Rok III Łódź, 6 i 7 lutego 1955 r. Nr 32 (446)

Upadek Mendes-France'a

W sobotę rano Zgromadzenie Narodowe 319 głosami przeciwko 273 odmówiło rządowi zaufania

PARYŻ (PAP). — W sobotę nad ranem Francuskie Zgromadzenie Narodowe 319 głosami przeciwko 273 odmówiło rządowi Mendes-France'a zaufania, wobec czego Mendes-France złożył na ręce prezydenta Francji Coty dymisję swego rządu.

Jak wiadomo, Mendes-France postawił kwestię zaufania w związku z debatą w Zgromadzeniu Narodowym nad rządową polityką w Afryce Północnej. Podczas dwudniowej debaty nad tym problemem rząd Mendes-France'a był ostro krytykowany przez przedstawicieli różnych ugrupowań politycznych, nie wyłączając nawet przedstawicieli partii radykalnej, do której należy sam Mendes-France.

Po zakończeniu debaty nad polityką rządową w Afryce Północnej przemawiał premier Mendes-France podkreślając, że znaczenie debaty znacznie przekracza ramy problemu północno-afrykańskiego, albowiem chodzi tu w gruncie rzeczy o całokształt polityki rządu.

Wyniki głosowania nad wotum zaufania zostały podane w sobotę około godz. 5 rano.

Po ogłoszeniu wyników głosowania, Mendes-France wbrew przepisom konstytucyjnym usiłował zabrać głos i bronić swej polityki. Wystąpienie to powitane zostało okrzykami i wrzawą ze strony deputowanych, którzy domagali się natychmiastowego zamknięcia posiedzenia. Deputowani odpiewali Marsyliankę. Mendes-France nie zdołał dokończyć swego przemówienia i udał się z członkami swego gabinetu do siedziby prezydenta Francji Coty w celu złożenia dymisji.

Rząd Mendes-France'a został powołany do życia w dniu 19 czerwca 1954 r.

Kryzys rządowy

PARYŻ (PAP). — W związku z kryzysem rządowym wywołanym przez upadek rządu Mendes-France'a, prezydent Francji Coty odbył rozmowę z przewodniczącym Zgromadzenia Narodowego — Schneiferem i przewodniczącym Rady Republiki — Monnervillem.

NASZ KOMENTARZ DNIA

Obalenie „człowieka remilitaryzacji” — patrz str. 2

Pancernik ...w warszawskim zoo

W warszawskim Ogródzie Zoologicznym przyszedł na świat pancernik. Pancerniki żyją w Ameryce Południowej, a ich zwa pochodzą stąd, że pokryte są kostnymi tarczami tworzącymi pancierz na grzbiecie zwierzęcia.

Żywią się one m. in. różnymi owadami i myszami, a te które są w warszawskim zoo lubią również cukierki. Fakt urodzenia się pancernika w niewoli jest stosunkowo rzadko spotykanym wypadkiem.

Aktyw ŁKFN i ŁKOP omówił zadania w związku z uchwałami Światowej Rady Pokoju

Wczoraj odbyło się w Łodzi wspólne zebranie prezydentów Łódzkiego Komitetu Frontu Narodowego i Łódzkiego Komitetu Obróńców Pokoju poświęcone omówieniu ostatecznych uchwał Biura Światowej Rady Pokoju. Na zebraniu obecny był przewodniczący Rady Narodowej m. Łodzi ob. B. Geraga.

Na wstępie wiceprzewodniczący ŁKFN ob. Gabriel Górowski złożył sprawozdanie z obrad rozszerzonych prezydentów OKFN i PKOP. Mówca obszernie omówił przebieg obrad, wskazując iż zasadniczym ich tematem było zagadnienie dalszej walki przeciwko remilitaryzacji Niemiec za chodnich oraz walki o zakaz broni masowej zagłady, jak

również potępienie agresji amerykańskiej na wyspę Tajwan.

— Dla nas uchwały Światowej Rady Pokoju są poważnym wydarzeniem — mówił m. in. Górowski. Ale nie tylko dla nas. Ze światowym ruchem pokoju coraz bardziej łączy się również imperializm. Dowodem tego jest fakt, iż nie odważyli się oni użyć bomby atomowej na Korei, gdy przeciwko użyciu tej bro ni wypowiedzieli się prości lu

(Dalszy ciąg na str. 2)

Już wkrótce

„ŁÓDZKI EXPRESS ILLUSTRUJANY”

współ

z ŁÓDZKIM ZWIĄZKIEM SPÓŁDZIELNI PRACY

organizuje

atrakcyjny

Konkurs-ankieta

UCZESTNIKÓW CZEKA

50 cennych nagród

W NOWYM JORKU

słoń zamarzył na śmierć

NOWY JORK. — 2 bm. panna tutaj tak duży mróz, że 6-letni słoń, który przywieziony został na pokładzie statku „Bastogne” z Konga Belgijskiego zamarzył na śmierć.

Budżet potęgi i dobrobytu II sesja Rady Najwyższej ZSRR

MOSKWA (PAP). II SESJA RADY NAJWYŻSZEJ ZSRR KONTYNUUJE OBRADY. W OBU IZBACH — W RADZIE ZWIĄZKU I RADZIE NARODOWOŚCI — OMAWIANY JEST PROJEKT BUDŻETU PAŃSTWOWEGO ZSRR NA 1955 R.

Budżet ten — jak stwierdzają — odzwierciedla sukcesy osiągnięte przez ZSRR, zapewnia wysokie tempo rozwoju gospodarki narodowej i dalszy rozkwit kultury.

5 bm. przed południem odbyło się kolejne posiedzenie Rady Narodowej. Minister rolnictwa ZSRR I. BENEDIKTOW podkreślił olbrzymie znaczenie powziętej przed kilkoma dniami przez Komitet Centralny KPZR uchwały w sprawie zwiększenia produkcji artykułów hodowlanych.

Deputowany G. RUD w przemówieniu swym przytoczył dane ilustrujące rozwój gospodarki narodowej Moldawii.

Minister oświaty RFSRR — I. KAIROW zaznaczył, że w roku bieżącym wydatkuje się w ZSRR na oświatę 68,4 miliarda rubli. Na budowę nowych i konserwację istniejących szkół początkowych, 7-letnich i średnich szkół 10-letnich przeznacza się 23 miliardy rubli. W roku ub. zbudowano i oddano do użytku w RFSRR 940 nowych budynków szkolnych, wydano przeszło 150 milionów egzemplarzy podręczników szkolnych.

Przemówienia wszystkich deputowanych przesiąknięte były troską o dalszy wzmocniony rozwój ekonomiki i kultury Związku Radzieckiego. Mówili oni o nie wykorzystanych jeszcze możliwościach i rezerwach zwiększenia produkcji przemysłowej i rolniczej. Wskazywali również na braki w pracy niektórych organizacji gospodarczych, zgłaszali konkretne wnioski, których realizacja może mieć istotne znaczenie dla pomyślnego wykonania pięcioletniego planu.

Sport

Karpień triumfuje w Oberhof

W drugim dniu międzynarodowych zimowych mistrzostw NKD odbyły się skoki do kombinacji klasycznej. Duży sukces odniósł reprezentant Polski KARPİEL, który zajął pierwsze miejsce w kombinacji z wycieczką najlepszych kombinatorów NKD oraz KRZEPOTOWSKIEGO i RASZKE.

W biegu na 15 km rozegranym w pierwszym dniu mistrzostw KARPİEL uzyskał najlepszy czas wśród kombinatorów, a w drugim dniu zajął pierwsze miejsce w skokach (65, 63 i 57 m) wraz z zawodnikiem NKD, GLASS'EM (61, 68 i 59 metrów).

Piłkarze CWKS gośćmi Honvedu

Na wspólny trening z piłkarzami węgierskiego Honvedu wyjechali w sobotę, 5 bm., do Budapesztu piłkarze CWKS. Zawodnicy polscy przebywają w tym czasie w obozie w Budapeszcie na Wępie Małgorzaty. W czasie swego pobytu, który planowany jest na okres jednego miesiąca, CWKS rozegra kilka towarzyskich spotkań. W okresie letnim przewidziana jest również wizyta piłkarzy węgierskich w Polsce.

W skład drużyny CWKS weszli 19 piłkarzy: Janeczka, Słaboszowski, Strzykowski, Szymkowiak, Wozniak, Orłowski, Zieliński, Cecheliński, Kowal, Pohl, Bruchew, Płeda, Masłowski, Kemnów, Siewiera, Bem, Polak, Grzybowski i Penconek.

20 lat

LONDYN. — Agencja Reutera donosi, że na pokładzie tankowca costaricańskiego „Darnell” nastąpiła w nocy z 3 na 4 bm. eksplozja kotła. Działawic członków załogi odniosło rany. Statek znajduje się 200 mil od brzołów Hiszpanii i wzywa pomocy.

WIEDEN. — Dziennik „Das Kleine Volksblatt” podaje, że w końcu stycznia br. zarejestrowano w Austrii przeszło 200 tysięcy bezrobotnych. Miesiąc temu, w końcu grudnia ub. r. 177 tysięcy osób pozostawało bez pracy.

RIO DE JANEIRO. — Sędzia dla nieletnich de Gusmao zakazał sprzedawania w Rio de Janeiro 6 amerykańskich pism brukowych. Decyzję swą Gusmao uмотywował tym, że pisma te wywierają demoralizujący wpływ na młodzież brazylijską.

RYM. — 3 bm. rozpoczęła się w Rzymie sesja Włoskiej Rady Obróńców Pokoju w celu omówienia kampanii zbierania podpisów pod apelem Światowej Rady Pokoju przeciwko wojnie atomowej.

OTTAWA. — 8 tysięcy robotników zakładów „General Motors” w Ottawie wypowiedziało się za natychmiastowym zniesieniem ograniczeń w handlu ze Związkiem Radzieckim i krajami demokracji ludowej.

PEKIN. — Jak wynika z doniesień prasy tajwańskiej, polityka gospodarcza Kłiki Czang Kajsze doprowadziła do katastrofalnej sytuacji większości ludności Tajwanu. Na 100 zatrudnionych robotników przypada 27 bezrobotnych. Od połowy listopada do połowy grudnia ub. roku na Tajwanie zbankrutowało około tysiąca małych przedsiębiorstw. Chłopi tajwańscy żyją w skrajnej nędzy.

TOKIO. — W końcu lutego Stany Zjednoczone dostarczą Japonii 2 okręty wojenne. W związku z tym, do USA uda się 320 wojskowych japońskich.

ATOM i energia

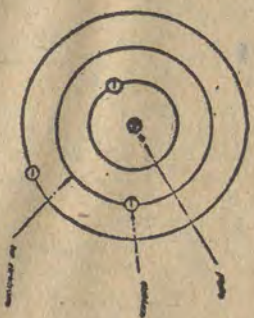
ATOMOWA

CAŁY ŚWIAT ZBUDOWANY JEST Z MAŁENKICH „CIAŁEK”, ZWANYCH ATOMAMI. SĄ ONE TAK MAŁE, ŻE ZMIĘŚCI SIĘ ICH 100 MILIONÓW NA DŁUGOŚCI 1 CENTYMETRA.

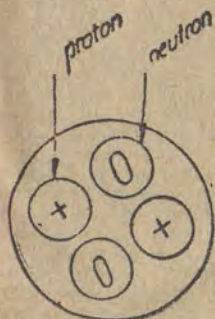
1. Każdy atom jest złożony

W środku atomu znajduje się jądro obdarzone dodatnim ładunkiem elektrycznym. Naokoło jądra krążą elektrony — naładowane ujemnie. Nabój jądra równy jest, co do bezwzględnej wielkości, ładunkowi wszystkich elektronów atomu (w naszym wypadku: ładunek elektronów 3 —, ładunek jądra 3 +), tak że atom na zewnątrz jest elektrycznie obojętny, ponieważ oba przeciwne naboje zubożają się.

Dzięki siłom przyciągania elektrycznego, elektrony nie mogą uciec z atomu i tworzy on pewną zwartą całość. Dlaczego jednak elektrony nie spadają na jądro? Otóż, na skutek krążenia powstaje siła odśrodkowa (jak na karuzeli), która spycha je na zewnątrz. Siły przyciągania elektrycznego i siły odśrodkowej równoważą się i dlatego elektrony krążą dookoła jądra po ustalonych torach.



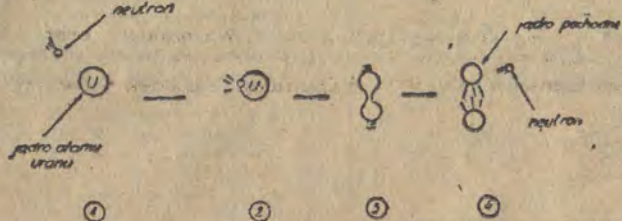
2. Jądro atomowe też ma budowę złożoną



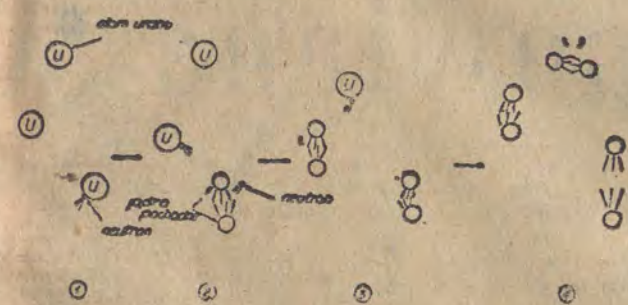
Jądro atomowe składa się z dwu rodzajów cząstek. Jedne z nich to tzw. protony, obdarzone dodatnim ładunkiem elektrycznym. Ponieważ noszą one wszystkie ładunki o takim samym znaku, silnie się odpychają. Potrzebne są więc jakieś siły przewyższające odpychanie protonów, aby jądro mogło istnieć. Dlatego jądra atomowe zawierają jeszcze cząstki zwane neutronami — obojętne pod względem elektrycznym. Między tymi neutronami a protonami działają potężne siły przyciągania przewyższające odpychanie.

3. Rozszczepienie jądra atomowego (uranu)

W największych jądrach atomowych, zawierających dużo protonów, np. w jądrach uranu (92 protony) odpychanie elektryczne jest bardzo silne. Dlatego nieznaczne zakłócenia, a w szczególności zderzenie ze swobodnym neutronem zewnętrznym, łatwo wywołują drgania całego jądra i rozzerwanie go na dwie części o masie bliskiej połowy masy jądra uranu. Rozzerwanie takie nazywa się rozszczepieniem. W czasie rozszczepienia uwolnione zostają 2—3 neutrony swobodne, które mogą rozszczepiać inne jądra. Reakcji rozszczepienia towarzyszy wyzwolenie energii jądrowej zwanej po prostu energią. Część energii wysyłana jest w otaczającą przestrzeń pod postacią przenikliwych, szkodliwych dla zdrowia promieniowania.



4. Łańcuchowa reakcja rozszczepienia jąder (uranu)



Swobodny neutron rozszczepia jądro uranu (1, 2). W czasie rozszczepienia uwolnione są 2—3 neutrony swobodne, które rozszczepiają dalsze jądra uranu (3, 4). Reakcja rozszczepienia rozwija się więc łańcuchowo i podtrzymuje się bez żadnej pomocy z zewnątrz.

5. Energia czerpana z różnych części atomów

1. Energia ruchu całych atomów i grup atomów (cząstek chemicznych).
a. Energia ta — to ciepło. Dostarczona wodzie — zamienia ją w parę, czyli bardzo szybko poruszające się cząsteczki wody.
2. Energia przeskoku elektronów w atomie z torów najbardziej zewnętrznych na bardziej wewnętrzne.
a. Jest to energia chemiczna. Wyzwala się ona np. podczas spalania węgla na palenisku kotłowym.
3. Energia ruchu elektronów oderwanych od atomu.
a. Jest to energia elektryczna (energia prądu elektrycznego).
4. Właściwa energia atomowa wyzwolana podczas rozszczepienia jąder atomowych (głównie uranu).
a. Jest to energia atomowa (inaczej — jądrowa):
wyzwala się powoli — w stosach atomowych,
wyzwala się gwałtownie — przy wybuchach bomb atomowych.

według „TRYBUNY LUDU”

Panorama

DODATEK NIEDZIELNY „ŁÓDZKIEGO EXPRESSU ILUSTROWANEGO”

Łódź, dnia 6 lutego 1955 r.

Nr 5 (67)



Witold Krzemiński

10 lat Filharmonii Łódzkiej

Rozmowa jubileuszowa

Muzyka Orfeusza — jak opowiada starogrecka legenda — była tak piękna, że wzruszała nawet kamienie i kazała im ronić łzy.

Muzyka, którą wyczarowali Szopen, Moniuszko, Czajkowski, a którą rozbrzmiewała sala Filharmonii Łódzkiej, jest również piękna. Niestety, nie wzruszyła ona serc ojców naszego miasta, by ci wyasygnowali wreszcie odpowiedni fundusz na odrestaurowanie straszliwie zdezastrowanego frontonu Filharmonii. A przecież instytucja ta obchodziła właśnie 10-lecie swojej chlubnej działalności. Czy jest to więc słuszne, że przy tej sposobności nie odświeżono jej gmachu? Chyba, że nie!

Może i niesłuszne jest również, że w związku z tym jubileuszem pisząc teraz o działalności Filharmonii, zaczynam właśnie od tego. Bo nie jest istotne, że szpetnie i fatalnie wygląda fronton naszej Filharmonii. Zasadnicze jest natomiast, że pięknie wygląda sama praca tej instytucji, że ożywia ją wysiłek ludzi, tworzących coraz to nowe wartości — że wreszcie sama sala Filharmonii zapewnia na każdym koncercie nowi słuchacze, rekrutujący się z tych środowisk, które do niedawna jeszcze nie korzystały z różnych dóbr kulturalnych.

Mówimy: Łódź umuzykalnia się coraz bardziej — Łódź staje się coraz więcej rozśpiewana. Pamiętajmy więc, że jest w tym niemało zasługi ludzi, pracujących właśnie w tym posępnym na ze-

wnątrz gmachu przy ul. Narutowicza 20.

Filharmonia Łódzka rozpoczęła swą działalność zaraz po wyzwoleniu. Zespół jej, pracując z początku w bardzo ciężkich warunkach, potrafił przezwyciężyć liczne trudności, ażeby dojść do poważnych sukcesów artystycznych.

Pierwszym jej dyrygentem i organizatorem pracy artystycznej był Zdzisław Górzyski, następnie Włodzisław Ormicki, Bogdan Wodiczko, a ostatnio Witold Krzemiński.

W ciągu tego dziesięciolecia opracowano m. in. cykl dziesięciu symfonii Beethovena, symfonii Haydna, Mozarta, utwory nowsze, jak Respighiego i Ravela, a wreszcie wiele utworów współczesnej muzyki polskiej.

Z chórmi Wyższej i Średniej Szkoły Muzycznej wykonano IX Symfonię Beethovena, „Requiem” Mozarta, „Pory roku” Haydna. Współpraca z chórmi amatorskimi przyniosła także po zycie, jak „Harnasie” Szymanowskiego, „Sonety krymskie” Moniuszki, „Pieśń o lasach” Szostakowicza i koncerty pieśni masowych. W roku 1952 powstała przy Filharmonii chór amatorski pod kier. prof. Władysława Raczkowskiego, a praca tego dzielnego zespołu, pełna zapału i entuzjazmu, dała szereg cennych pozycji repertuarowych.

Znaczące rozszerzenie działalności Filharmonii nastąpiło z chwilą objęcia kierownictwa artystycznego przez Witolda Krzemińskiego w

roku 1953. W trosce o dotarcie z muzyką symfoniczną do robotnika, przystąpiono do planowej i systematycznej akcji w terenie. W sezonie 1953-54 r. zorganizowano w Zakładach im. Stalina 20 koncertów z cyklu „Od piosenki do symfonii”.

Dla zorientowania się w potrzebach słuchacza urządzano ankiety w sprawie repertuaru, dla spopularyzowania zaś zaniedbanych u nas instrumentów dętych, urządzono konkurs „Czy znasz instrumenty orkiestry symfonicznej”. Urozmaicheniem linii repertuarowej były cykle „Arcydzieła muzyki operowej”, „Arcydzieła muzyki kameralnej” i „Muzyka narodów”.

Oczywiście — stwierdza dyrektor Witold Krzemiński, z którym w tej chwili rozmawiamy o tych sprawach — realizując niektóre zamierzenia programowe, jak np. „Poezja i muzyka” nie unikniemy pewnych niedociągnięć, które wynikały z eksperymentalnego charakteru tych prób.

Jak przedstawiają się dalsze plany Filharmonii?

Rozszerzamy naszą działalność przez organizowanie małych zespołów instrumentalnych, które rozwinięły bardzo ożywną działalność w świetlicach, domach kultury, szpitalach, szkołach itd. W przyszłości prowadzić będziemy dalej tę akcję, co nie rozwiąże jednak problemu upowszechnienia muzyki w Łodzi. Konieczne jest stworzenie małej, objazdowej orkiestry przez Witolda Krzemińskiego w

— A wasze najbliższe zamierzenia repertuarowe?

Co miesiąc jeden koncert w ramach Festiwalu Muzyki Polskiej, dalej IX Symfonia Beethovena, a w ramach współpracy z chórmi amatorskimi „Kantata wrocławska” Wilkomirskiego. W związku z Konkursem Szopenowskim sygnalizujemy liczny w tym roku udział najwybitniejszych pianistów zagranicznych, którzy wystąpią w Filharmonii.

Od dłuższego czasu słychać coraz częściej wołania o dobrą muzykę jazzową. Czy Filharmonia wzięła to pod uwagę?

Owszem! Przygotowujemy Gershwin „Błękitną rapsodię” z Kędra oraz „Amerykanin w Paryżu”.

Zatem życzymy wam w nowym waszym dziesięcioleciu dalszych równie wybitnych osiągnięć artystycznych i jeszcze większego związania się z terenem.

A do tych poważnych życzeń dołączamy jeszcze jedno, trochę żartobliwe, ale ważne dla was: ażeby nowa rada miejska prócz jubileuszowych kwiatów przysłała wam również... tyle a tyle worków farby i zaprawy na odświeżenie straszliwie wyglądającego frontonu waszej tak pięknie pracującej instytucji.

M. J.

Część atomu dostarczająca energię	Energia otrzymywana z atomu	Wykorzystanie praktyczne
1. Cząsteczka atom	para woda ogień węgiel	6. Lokomotywa
2. elektron jądro atomowe	elektron przewodnik	7. Silnik elektryczny
3. atom uranu atomy pochodne neutron	stos atomowy wybuch bomba atomowa	8. centralne ogrzewanie 9. leczenie raka 10. budowa kanałów (masydżne skar)
4.		

